

УДК 78.01/.06/.07+78.071.2+780.6

DOI <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2026-47-24>**Ірина Мар'янівна Шпитальна**

ORCID: 0000-0001-8558-0259

*аспірант кафедри історії музики та музичної етнографії
Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової
iryna.shpytalna@gmail.com*

АВТЕНТИЧНІ ПРИНЦИПИ АКОРДЕОННО-ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Мета статті полягає у поглибленні семантичного спектру категорії автентичності у процесі акордеонно-виконавської інтерпретації як духовного діяння, що дозволяє визначити нові ціннісні орієнтири та виконавські художні принципи. Дослідження спрямоване на аналіз кореляції історичних жанрово-стильових норм, органологічно-інструментальних умов та індивідуального виконавського розуміння, що формує цілісну концептуальну систему та дозволяє визначити автентичні принципи акордеонної інтерпретації. **Методологія дослідження** передбачає використання комплексного міждисциплінарного підходу, що поєднує теоретичні концепції філософії, музикознавства, естетики та психології. Це сприяє поглибленню розуміння явища автентичності як духовно-інтерпретативного процесу акордеонно-виконавської творчості. **Наукова новизна** дослідження полягає у розширенні концептуальних уявлень про феномен автентичності, зокрема засади сучасної акордеонно-виконавської інтерпретації, яка спрямована на досягнення історично-стильової та художньо-сислової відповідності між композиторським та виконавським текстом. **Висновки** статті дозволяють визначити автентичність як інтегральну характеристику акордеонно-виконавської інтерпретації, обумовлену історико-культурними та особистісно-сисловими чинниками (відчуття власної присутності у музичному звучанні). Одним із найважливіших автентичних принципів визначено інтонаційність, в якій виявлено іманентні семантичні, тембро-сонорні, художньо-виражальні, теситурні, фактурні, артикуляційні можливості виконавсько-інтерпретативної діяльності. Відтак важливим поняттям є автентичне акордеонне інтонування (гра-комунікація), яке полягає у взаємодії історичних засад твору, звукової перспективності інструмента та особистісних смислів виконавця, що відповідають культурно-філософській парадигмі часових та просторових координат.

Ключові слова: автентичність, щирість, акордеонно-виконавська інтерпретація, історичність, світовідчуття.

Shpytalna Iryna Marianivna, Postgraduate Student at the Department of Music History and Musical Ethnography of the Odesa National A. V. Nezhdanova Academy of Music

Authentic principles of accordion performance interpretation

The purpose of the article is to deepen the semantic spectrum of the category of authenticity in the process of accordion-performance interpretation as a spiritual act, which allows defining new value orientations and performing artistic principles. The research is aimed at analyzing the correlation of historical genre-stylistic norms, organological-instrumental conditions and individual performance understanding, which forms a complete conceptual system and allows to determine the authentic principles of accordion interpretation. The research methodology involves the use of a complex interdisciplinary approach combining theoretical concepts of philosophy, musicology, aesthetics and psychology. This contributes to deepening the understanding of the phenomenon of authenticity as a spiritual-interpretive process of accordion-performing creativity. The scientific novelty of the study lies in the expansion of conceptual ideas about the phenomenon of authenticity, in particular the principles of modern accordion-performance interpretation, which is aimed at achieving historical-stylistic and artistic-semantic correspondence between the composer's and the performance's text. The conclusions of the article make it possible to define authenticity as an integral characteristic of accordion-performance interpretation, determined by historical-cultural and personal-semantic factors (a sense of one's own presence in the musical sound). Intonation is defined as one of the most important authentic principles, in which the immanent semantic, timbre-sonorous, artistic-expressive, tessitural, textural, articulatory possibilities of performance-interpretive activity are revealed. Therefore, an important concept is authentic accordion intonation (play-communication), which consists in the interaction of the historical foundations of the work, the sound perspective of the instrument and the personal meaning of the performer, which correspond to the cultural-philosophical paradigm of time and space coordinates.

Key words: authenticity, sincerity, accordion performance interpretation, historicity, worldview.

Актуальність дослідження. Категорія автентичності посідає важливе місце у сучасному музикознавчому дискурсі, оскільки пов'язана із проблемами виконавської інтерпретації, розумінням та прочитанням музичного тексту, відтворенням його стилізованих закономірностей, а також формуванням художньо-сміслової переконливості у процесі виконання. Значна частина музикознавчих досліджень присвячена вивченню даного поняття у контексті історично інформованого виконавства, як окремого виконавського напрямку, провідними завданнями якого є достовірне (правдиве, автентичне) відтворення музичного тексту

та врахування його історично-стильових умов написання. Даний підхід є важливим у процесі вивчення музично-виконавських історичних традицій, однак він не може розглядатись як єдиний критерій автентичності. Це спрямовує до розширення концептуальних уявлень про феномен автентичності, а відтак засади сучасної виконавської інтерпретації, яка спрямована на досягнення історично-стильової та художньо-сміислової відповідності між композиторським та виконавським текстом.

У процесі вивчення акорденної творчості автентичність постає як інтегративна якість особистості виконавця, що дозволяє вирішувати складні технічні та художньо-інтерпретаційні завдання. Це виявляє цінність творчої діяльності виконавця, яка спрямована на формування цілісної творчої концепції музичного твору, визначеної історичними жанрово-стильовими умовами та особистісним розумінням. У даному дослідженні здійснено спробу визначити автентичність акордеонно-виконавської інтерпретації як сукупність творчо-духовних дій, основними принципами якої є справжність, відкритість, чесність, свобода та щирість.

Теоретичну основу, що охоплює питання вивчення автентичності у гуманітарному знанні складають праці Р. Бендлера, Дж. Гріндера (конгруентність), А. Маслоу (самоактуалізація), Г. Олпорта (свобода), Ф. Перлса (самість, цілісна особистість), К. Роджерса (повноцінно функціонуюча особистість), Л. Триллінга («Щирість та автентичність»). У галузі музикознавства можемо виокремити дослідження Н. Арнокура, П. Бадурра-Скода, А. Долмеча, Р. Тарускіна, П. Ківі («Автентичність. Філософські роздуми про виконавське мистецтво») та ін.

Мета статті полягає у поглибленні семантичного спектру категорії автентичності у процесі акордеонно-виконавської інтерпретації як духовного діяння, що дозволяє визначити нові ціннісні орієнтири та виконавські художні принципи. Дослідження спрямоване на аналіз кореляції історичних жанрово-стильових норм, органологічно-інструментальних умов та індивідуального виконавського розуміння, що формує цілісну концептуальну систему та дозволяє визначити автентичні принципи акордеонної інтерпретації.

Виклад основного матеріалу. Питання автентичності є важливим у процесі становлення особистості, а також набуває особливої актуальності у сфері музично-виконавської творчості. Це дозволяє виявити такі ціннісні категорії як справжність, щирість, чесність, свобода, природність та відповідальність за власні вибори. Зрештою, ці критерії постають не тільки особистісними якостями, але й визначальними чинниками автентичного виконання як одного із способів розкриття власної особистості через музичне (інструментальне) звучання, вміння зберігати справжність (вміння бути собою) у концертно-комунікативних умовах. У проєкті «емотивного знання» (автор А. Л. Пулідо) запропоновано важливу концепцію: *«відкриття нас самих відбувається через нашу (наукову) працю, віднайдення власної ідентичності, так само як ідентичності спільноти, з якою автор себе ідентифікує»* [2, с. 108]. Поняття автентичності та пов'язані із нею категорії не можуть вивчатись за межами людської діяльності, адже саме у процесі комунікативної взаємодії вони набувають ціннісно-змістового наповнення. У такому контексті автентичність постає формою особистісного самовираження, що відображає релевантність історичного досвіду та внутрішніх інтенціональних переконань.

Власне кажучи, історичність як один із аспектів виконавської інтерпретації є дотичною до поняття автентичності, що передбачає її обумовленість культурним контекстом та художніми традиціями. У межах даного дослідження дихотомію історичність-автентичність можемо розглянути з двох протилежних ракурсів: жанрово-стильові норми епохи (напряму, твору) та виконавська ідентичність (справжність, щирість, свобода). Загалом, синтез історичності-автентичності, визначення їх теоретичних та емпіричних рамок є одним із основних завдань сучасної виконавської інтерпретації.

Звертаючись до категорії «історичності» як важливої об'єктивної передумови людського існування, зокрема музично-виконавської діяльності варто виокремити її міждисциплінарні поняття, а саме «історична емпатія» (М. Бекер), «історичний досвід» (Ф. Р. Анкерсміт), «історичне розуміння». Це сприяє формуванню теоретико-методологічної основи для вивчення процесу

взаємодії суб'єкта (виконавця) з часовим контекстом (епохою написання твору, жанрово-стильовими нормами, традиціями).

Відповідно, історичність є передумовою інтерпретаційного процесу, у межах якого актуалізуються первинні змістові структури в сучасному культурному просторі. Виходячи з цього, особливого значення набуває концепція історичної емпатії (*historical empathy*) М. Бекер, яка «полягає у тому, щоб *«вивчати контекст так глибоко, щоб уможливити вхід, дозволити сторонній людині проникнути в уми, серця і навіть почуття інших»* [2, с. 107]. Такий підхід є актуальним для музично-виконавської творчості, оскільки спрямовує виконавця до усвідомлення ціннісного інтенціонального світу автора (композитора), історично-культурного контексту та специфіки художнього мислення часу.

З іншого боку, концепція «історичного досвіду» зосереджує увагу на неминучій дистанції між минулим та сучасністю, що виявляється у неможливості абсолютної реконструкції історичної дійсності. За Ф. Р. Анкерсмістом «історичний досвід виражає наше ставлення до минулого. Дійсність цього досвіду встановлюється в просторі подвійного руху втрати минулого (усвідомлення, що сучасність не повністю містить речі минулого) та її набуття (бажання подолання межі між сучасністю та минулим)» [2, с. 56]. У процесі виконавської інтерпретації таку історичну обумовленість та актуальне художнє розуміння можемо спробувати назвати епістемологічною дистанцією між композиторським та інтерпретаційним текстом.

Поняття автентичності в гуманітарному знанні розглядається як ключова категорія, що відображає здатність суб'єкта до усвідомленої та відповідальної взаємодії зі світом, історією та культурою. Виходячи з дефініції поняття «автентичний» (справжній) під цим терміном можемо розуміти здатність особистості (виконавця) до вираження цілісних емоційно-почуттєвих станів, що є обов'язковою складовою продуктивної людської діяльності, зокрема виконавської.

Концепція автентичності розроблена М. Кернісом та Б. Голдманом охоплює чотири компоненти, які відображають різні аспекти справжності як показника зрілої особистості:

- усвідомленість – це ясність уявлення про себе і життєві події (рефлексія, самопізнання);

- самооб'єктивність – здатність бачити свої негативні сторони як природну, але змінну частину своєї особистості, що формує мотивацію до розвитку;

- автентична поведінка – це дії людини відповідно до її бажань та установок;

- автентичне відношення – це розуміння цінності близьких, ширих відносин з іншими людьми [3].

Відомий американський музичний критик та музикознавець Р. Тарускін у своєму дослідженні підкреслював, що автентичність виходить за межі формального збереження традицій та норм. На його думку «автентичність – це знати, що ви маєте на увазі і звідки це знання походить. Навіть більше, автентичність – це знати ким ви є і діяти відповідно до цього. Це те, що Ж.-Ж. Руссо називав «відчуттям буття», яке не визначається виключно цінностями, думками та вимогами інших» [5, с. 67]. Це спрямовує до процесу саморефлексії, усвідомлення власної ідентичності, який стає стає фундаментальною складовою формування виконавської автентичності.

Акордеонне виконавство, як явище сучасної культури, формує тісні взаємозв'язки з духовно-змістовою системою музичної творчості, що дозволяє виявляти специфічні іманентні характеристики акордеонного звучання та автентичні принципи інтерпретації. Це значно розширює методологію дослідження, запроваджує нові підходи, що сприяє творчій інтеграції знакомовних систем у сучасну акордеонно-виконавську практику та поглибленню розуміння історичного та культурного контексту твору в інтерпретативному процесі.

Акордеоністика формує власну систему ціннісних критеріїв, які охоплюють інструментальну специфіку виконавської інтерпретації, її технічні та художні можливості, жанрово-стильові репертуарні показники, музично-знакові, темброво-акустичні, артикуляційно-штрихові параметри акордеонної мови. Особливого значення у процесі акордеонної інтерпретації набуває категорія автентичності та пов'язані із нею художньо-виконавські

принципи, які проявляються у процесі творчої взаємодії виконавця з музичним текстом та культурним контекстом.

Загалом, виконавська автентичність у контексті акордеоністики набуває нові значення та характеристики, які визначаються органологічними та інструментально-тембровими умовами звучання, репертуарними показниками, прийомами акордеонного перекладу (транскрипції), способом художнього мислення (історично-традиційне чи звернене до новаторських музично-виконавських тенденцій), внутрішніми інтенціями особистості виконавця та культурно-історичним середовищем.

Поглиблення розуміння явища автентичності спрямовує до розширення меж виконавської інтерпретації, яка охоплює історичне знання, емпатійне переживання та особистісний художній досвід виконавця. «Бути автентичним» – це не відмова від історичної пам'яті, а свідоме переосмислення тексту та його культурна інтеграція у сучасний контекст. У такому аспекті автентичність стає усвідомленим процесом смислотворення, що реалізується у просторі діалогу між минулим та сучасністю.

Звертаючись до автентичного аспекту виконавської інтерпретації варто зазначити, що неможливо абсолютно точно відтворити музичний твір іншого історичного періоду. Це пов'язано зі зміною звукової (музичні інструменти вдосконалюються) та культурно-сислової реальності, музично-мовної свідомості виконавця-інтерпретатора, способу його мислення, що формує особистісне розуміння тексту. Окрім того, зазнає модифікацій семіологія музичної творчості, що визначається інструментальними та комунікативно-творчими умовами виконання, вдосконаленням нотного запису, появою специфічних прийомів гри. Акордеонна інтерпретація виступає у діалогічності (оригінальний текст – переклад, композиційні засоби – виконавські прийоми, історичний час – сучасний час, композитор – виконавець, композитор – слухач, виконавець – слухач), що є важливим механізмом реалізації історично-сислової автентичності та художньої цілісності виконання в акордеонній творчості. Це формує нову музично-мовну систему, яка є результатом історичної нормативності та особистісного прочитання тексту, що адаптує його до сучасних музичних тенденцій.

Загалом, виконавське переживання автентичності, як звернення до минулого, є результатом сучасної інтерпретації музичного тексту, оскільки у процесі гри втілюються як особистісне розуміння, так і історичні традиції.

Автентичність є свідомим вибором інтерпретації, що визначається виконавською здатністю переживати музичний твір у теперішньому часі та переосмисленням минулого через сучасний досвід. Як зазначав Р. Тарускін: «межа, яку ми проводимо між уявленням про історичні події та сучасною виконавською практикою ніколи не обмежується критерієм доцільності. Завжди є елемент вибору...» [5, с. 70].

Виходячи зі всього вище сказаного можемо спробувати розглядати автентичність на декількох рівнях:

- історично-контекстуальному (усвідомлення історичних причинно-наслідкових подій, знання жанрово-стильових норм, музичних традицій певної епохи);

- емпатійно-реконструктивному (здатність до «вживання» у культурний досвід минулого, переживання і розуміння емоційних, смислових та художніх аспектів твору в умовах історичної дистанції);

- особистісно-інтерпретаційному (інтеграція художніх смислів та емоційного досвіду виконавця, що забезпечує оригінальність і виразність інтерпретації).

Відповідно, автентичність постає як правдивість художнього акту комунікації, у якому поєднуються історичність, культурна емпатія та особистісна рефлексія. Виконавець постійно знаходиться в межах певного інтерпретаційно-стильового простору, який визначається епохою написання твору, творчою індивідуальністю композитора, естетичними нормами, художньою практикою певного історико-культурного періоду, а також сучасним культурним контекстом.

У процесі акордеонної інтерпретації ця взаємодія ускладнюється, оскільки органологічна специфіка інструмента, його темброво-акустичні та артикуляційно-штрихові особливості, а також репертуарні показники, що спрямовують до адаптації тексту (перекладу) є допоміжними чинниками, які впливають на втілення автентичних критеріїв виконання. Варто зазначити,

що саме переклад як невід'ємна складова акорденного репертуару, має власні часові та просторово-стилістичні властивості, які визначаються автентичними межами та набувають нових значень через синтез історичного-сучасного, композиторсько-го-виконавського, оригінального-перекладеного.

Узагальнюючи всі вище перераховані теоретичні підходи, варто звернутись безпосередньо до акордеонно-виконавської інтерпретації, зокрема її практичного виміру. Інтерпретація творів епохи бароко виявляє необхідність поєднання історичного підходу із врахування інструментальної специфіки, що формує новий рівень автентичності та дозволяє визначити межі між стилістичною відповідністю та сучасними виражальними засобами.

У процесі акордеонно-виконавської інтерпретації доводиться вирішувати низку технічних завдань, пов'язаних із адаптацією тексту до інструменту, трансформацією історичних стильових характеристик у сучасний культурний контекст. Серед основних:

- вирішення завдань, пов'язаних із реєстровою технікою:

- а) однорідне використання реєстрів у процесі перекладу клавірних творів;

- б) динамічний розвиток музичного тексту за допомогою збільшення кількості голосів (використання реєстрів від одного-голосного до tutti);

- в) історичний підхід до реєстрування (Й. С. Бах не позначав в органних творах реєстри, наповнював фактуру за допомогою збільшення голосів);

- інтонаційні та артикуляційно-штрихові завдання, пов'язані із голосоведенням, туше, зв'язністю/незв'язністю голосів, рівномірним звучанням середніх голосів і т. д.;

- інтерпретація мелізмів (розшифрування мордентів, трелей, форшлагів);

- виконавська концепція ведення міху (чітка зміна міху, пов'язана із розумінням можливостей інструменту, структурною побудови тексту, його знакових одиниць та функцій кожного голосу);

- динамічна рівність (у дослідженні А. Швейцера зазначено, що на конструктивних версіях органів епохи бароко не було педалі, як на сучасних інструментах).

Вище зазначене вказує на історично обумовлену акордеонно-виконавську інтерпретацію. Однак у процесі роботи над поліфонічними творами відчуття автентичності як повернення до минулого постає результатом сучасної інтерпретації, що виявляється у вирішенні технічних завдань, зокрема адаптації тексту до інструментальних умов, а також вираженні особистісних інтенцій та розуміння. Відповідно автентичність виступає свідомим вибором, який визначається прагненням прожити композиторський текст у теперішньому часі. Як зазначав Р. Тарускін: «у автентичному виконанні має бути відчуття власної присутності редактора чи виконавця або будь-яке відчуття свого буття» [5, с. 72].

Одним із найважливіших автентичних принципів акордеонно-виконавської інтерпретації, що визначає її як духовне діяння є інтонаційність (або автентичне звучання). Саме акордеонна інтонаційність виступає сукупністю іманентних семантичних, тембро-сонорних, виражальних, теситурних, фактурних, артикуляційних можливостей, втілених у процесі виконавсько-інтерпретативної діяльності. Це формує автентичне акордеонне інтонування (*гра-комунікація*), риси якого виявляють взаємодією історичних засад твору (архетиповий першообраз інтонації за М. Севериною), звукової перспективності інструмента та особистісного смислу виконавця, що відповідають культурно-філософській парадигмі часових та просторових координат.

Наукова новизна визначається доведенням того, що акордеонно-виконавська інтерпретація є автентичним процесом, оскільки спрямовує до створення цілісного художнього переживання, акумулюючи композиторські та виконавські інтенції в «метазвучанні» (метавиконанні). Кожна «інтерпретативна версія» музичного твору є оригінальною та неповторною (автентичною), оскільки має різне тембральне звучання (в залежності від вибору інструменту або регістрів), палітру артикуляційно-штрихових засобів, динамічних нюансів, темпових показників (коливань). Водночас визначальним чинником автентичності виступає особистісний досвід і світовідчуття виконавця (відчуття себе в бутті), його здатність до глибинного музичного

сприйняття, що актуалізується у категоріях щирості, внутрішньої правдивості та відкритості художнього висловлювання.

Висновки. Підсумовуючи все вище сказане зазначимо, що автентичність у сучасній акордеонній творчості є інтегральною характеристикою, яка виходить за межі ретроспективного підходу та виступає результатом переосмислення музичного тексту. Автентичні принципи акордеонно-виконавської інтерпретації є цілісною системою художньо-сміслових орієнтирів, які обумовлені органологічною специфікою, темброво-акустичними якостями та практикою перекладу, що актуалізує роль інтонаційності (гри-комунікації). Таким чином, автентичні принципи визначають інтерпретацію як свідомий творчий процес, у якому поєднується внутрішня правдивість (щирість) виконавця, стильова відповідність та художня переконливість.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста). Київ : Музична Україна, 2004. 290 с.
2. Доманська Є. Історія та сучасна гуманітаристика. Київ : Ніка-Центр, 2012. 264 с.
3. Kernis M.H., Goldman B. M. A multicomponent conceptualization of authenticity: Theory and research. *Advances in Experimental Psychology*. 2006. Vol. 38. P. 283–356.
4. Kivy П. Authenticities: Philosophical Reflections on Musical Performance. London : Cornell University Press, 1995. 299 p.
5. Taruskin R. Text and Act: Essays on Music and Performance. New York : Oxford University Press, 1995. 384 p.
6. Taylor C. The Ethics of Authenticity. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1992. 142 p.
7. Trilling L. Sincerity and Authenticity. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1972. 188 p.

REFERENCES

1. Davydov, M. (2004). Theoretical foundations of the formation of the performing skills of a bayanist (accordionist). Kyiv : Musical Ukraine [in Ukrainian].
2. Domanska, Ye. (2012). History and Modern Humanities. Kyiv : Nika Center [in Ukrainian].
3. Kernis, M.H., Goldman, B. M. (2006). A multicomponent conceptualization of authenticity: Theory and research. *Advances in Experimental Psychology*. Vol. 38. P. 283–356 [in English].

4. Kivy, P. (1995). *Authenticities: Philosophical Reflections on Musical Performance*. London : Cornell University Press. [in English].
5. Taruskin, R. (1995). *Text and Act: Essays on Music and Performance*. New York: Oxford University Press. [in English].
6. Taylor, C. (1992). *The Ethics of Authenticity*. Cambridge, MA : Harvard University Press. [in English].
7. Trilling, L. (1972). *Sincerity and Authenticity*. Cambridge, MA : Harvard University Press. [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 15.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.05.2026